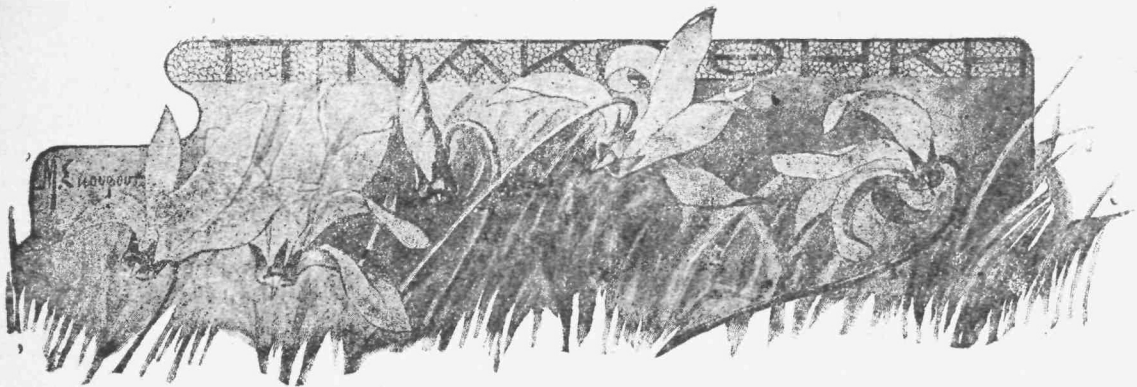

Η ΤΕΧΝΗ ΕΙΣ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

ΤΕΧΝΗ ἕως τώρα εἰς τὰ σχολεῖα ἦτο ἄγνωστος. Ἐκτὸς χαρτῶν τινων, ζωολογικῶν πινάκων καὶ μερικῶν λιθογραφικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἐπαναστάσεως τίποτε ἄλλο δὲν ἐδείκνυε τὴν ὑπαρξιν εἰκονογραφίας. Ἡ ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας νὰ ἀγορασθοῦν ἔργα Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, νὰ φωτοτυπηθοῦν τὰ ζωγραφικὰ, νὰ ἀναπαραχθοῦν τὰ γλυπτικὰ καὶ νὰ διανεμηθοῦν εἰς τὰ σχολεῖα εἶνε τὸ πρῶτον βήμα πραγματικῆς ἀνακαινίσεως. Διότι ἡ τέχνη, τὸ εὐγενέστερον δείγμα πολιτισμοῦ, πρέπει νὰ ἐντυπῶται ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. Αἱ αἰθουσαι τῶν παραδόσεων κοσμοῦνται ἀπὸ τὰς εἰκόνας καὶ τὰ ἐκμαγεῖα καλλιτεχνικῶν Ἑλληνικῶν ἐμπνεύσεων, ὅχι μόνον θὰ παρουσιάζουν εὐπρόσωπον ὄψιν, ἀλλὰ καὶ θὰ καταστοῦν βαθμὴδὸν μικρὰ πινακοθήκαι, δι' ὧν θὰ διαμορφωθῇ τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς κατοίκους ἀκόμη τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων. Πρὸς τοῦτοις. διὰ τῆς ἀγορᾶς τῶν ἔργων ἐπέρχεται καὶ ὕλικὴ ἐνίσχυσις τῶν καλλιτεχνῶν καὶ ἡθικὴ ἅμα διὰ τῆς διαδόσεως καὶ διαρκοῦς ἐκθέσεως τῶν ἔργων τῶν ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς Ἑλλ. πατρίδος. Ἐννοεῖται ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ προσοχὴ ἵνα τὰ ἀγοραζόμενα ἔργα εἶνε κατὰλληλα διὰ τὸν μορφωτικὸν σκοπὸν, δι' ὃν προορίζονται.

Πρέπει κυρίως νὰ εἶναι ἐθνικῆς ὑποθέσεως, νὰ εἶναι ἀναπαράστασις πολεμικῶν θριάμβων, ἀπεικονίσεις τῆς ἀγροτικῆς ἢ θαλασσινῆς Ἑλλ. ζωῆς, μνημείων ἀρχαίων καὶ μορφῶν ἐνδόξων ἀγωνιστῶν, συνθέσεις προκαλοῦσαι τὸν ἐνθουσιασμόν. Καὶ πρωτίστως δεόν νὰ διανεμηθοῦν φωτοτυπία ἔργων τοῦ Γύζη—Κρυφὸ σχολεῖο, Ἀρραδῶνες τῶν παίδων, τὸ Παραμῦθι τῆς Γιαγιάς, ἡ Ψυχομάννα, τὸ Τάμμα, ὁ μικρὸς Σοφός, ἡ δόξα τῶν Ψαρρῶν, ὁ Ὀλυμπιονίκης. Ἐπίσης πίνακες τοῦ Λύτρα, ὡς ὁ Ἀπαγχονισμὸς τοῦ Πα-

τριάρχου, τοῦ Βολωνάκη, ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία τοῦ Χατζῆ ἢ ναυμαχία τῆς Λήμνου. Διότι, ὡς τὸ εἴπωμεν καθαρὰ, οἱ νεώτεροι δὲν μᾶς ἔδωσαν ἀκόμη μεγάλας συνθέσεις, καὶ προπαντὸς Ἑλληνικάς. Τοπεῖα καὶ παραλαί, ἀπόψεις προχείρως ἀντιγραφόμεναι, μὴ δρῦσις λ.χ. τοῦ ἡγοράσθη, δὲν ἔμποροῦν νὰ ἔχουν τὴν μορφωτικὴν δύναμιν ἐνὸς «Κρυφοῦ σχολείου» ἢ τῆς «Δόξης τῶν Ψαρρῶν». Πρέπει πρὸ παντὸς διὰ τῶν εἰκόνων νὰ φρονηματῶμεν τοὺς μαθητὰς, τὰ ἔργα νὰ εἶναι τοιαῦτα, ὥστε εἰς τὸν διδάσκαλον νὰ δίδεται ἀφορμὴ νὰ καλλιεργήσῃ τὸ πατριωτικὸν αἶσθημα. Θέματα Ἑλληνικὰ ὑπάρχουν ἀνεμετάλλευτα πολλὰ.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας διὰ προκηρύξεώς του καλεῖ τοὺς Ἕλληνας καλλιτέχνας νὰ ὑποβάλλουν ἔργα τῶν ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἑλλ. φύσιν, τὴν Ἑλλ. ζωὴν, τὴν Ἑλλ. ἱστορίαν καὶ τὴν Ἑλλ. λαογραφίαν, διὰ νὰ χρωμολιθογραφηθοῦν ὅσα ἐγκριθοῦν καὶ ἀναρτηθοῦν εἰς τὰς αἰθούσας τῶν παραδόσεων. Οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ γλύπται μας ὡς τανύσουν τὰς πτέρυγας τῆς ἐμπνεύσεως, καὶ λησμονοῦντες ξενικὰς ἐντυπώσεις, συμβολισμοὺς, ἱμπρεσιονισμοὺς, ὡς ζωγραφίσουν ἐπείσοδια ἱστορικὰ διαφόρων ἐποχῶν, σκηνὰς ἀπὸ τὸν βίον τοῦ ὑπαίθρου, τοῦ κάμπου καὶ τῆς ἀκρογιαλίας μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν ἀγνότητα τοῦ Ἑλλ. φωτός, ὡς δώσουν παλμὸν εἰς τὴν καθεύδουσαν παράδοσιν, πίνακες ποὺ νὰ ὁμιλοῦν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν τῶν Ἑλληνοπαίδων. Ὡς λείψουν οἱ Καλλικάντζαροι, οἱ ὅποιοι ἐξάπτουν τὴν παιδικὴν φαντασίαν κατὰ νοσηρὸν τρόπον καὶ ἐκφοδιστικόν. Ὑπάρχουν τόσα ἄλλα θέματα ἐξευγενίζοντα τὴν ψυχὴν καὶ λεπτύνοντα τὴν ἀντίληψιν. Ἐκ τῶν θρύλων ὡς γείνη προσεκτικὴ ἐκλογὴ πρὸς ἐπίτευξιν σκοπῶν καθαρῶς παιδαγωγικῶν.

Ἀλλὰ δὲν ἄρκει τὸ περιβάλλον μόνον νὰ εἶνε καλλιτεχνικόν. Πρέπει νὰ ληφθῇ φροντίς καὶ διὰ τὰς εἰκόνας τῶν διδασκικῶν βιβλίων. Ὅλαι σχεδὸν ἕως τώρα εἶνε ἀπαίσiai, χονδροειδεῖς, ἄτεχνοι ξυλογράφει καὶ μουντζουρογραφίαι διαστρεβλώνουσαι τὴν ἀντίληψιν τοῦ Καλοῦ.

Ειδική επιτροπή καλλιτεχνῶν ἄς ἀναλάβῃ τὴν εἰκονογράφειαν τῶν διδασκτικῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀναγνωστικῶν βιβλίων. Ἡ διὰ τοῦ βιβλίου ἐπιδράσεις τῆς καλαισθησίας εἶνε ἀμεσώτερα, διότι ὁ μαθητὴς ἐπὶ τοῦ βιβλίου συνεχῶς κύπτει· αὐτὸ εἶνε ὁ σύντροφος του. Ἐκεῖθεν θὰ δέχεται τὰς ἐντυπώσεις καὶ μία καλῶς συντεθειμένη καὶ

καλῶς εἰργασμένη καὶ καλῶς ἀποτυπωμένη εἰκὼν ὅχι μόνον τὸν εὐαρεστεῖ, ἀλλ' ἀναπτύσσει εὐχερέστερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον τὴν πρὸς τὸ καλὸν ἀγάπην καὶ ὑποδοθῇ τὴν ἀντίληψιν τῆς μαθήσεως.

Δ. Κ.

ΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ *)

4

Ἐγὼ τῷ ἀδελφῷ μου καὶ ὁ ἀδελφιδούς μου ἐμοί, ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις κ. λ. π.

Ἄσμα Ἀσμάτων 6, 2

Σ' αὐτὰ τὰ μονοπάτια τρομερὰ γιὰ τὴ δυστυχία, τὰ σκοτεινὰ, ποῦ κανεὶς δὲν βλέπει, μόνον ὁ ἀγαπητικὸς μου στήν καρδιά μου εἶναι, αὐτὸν ἀγναντεύω μοναχὴ καὶ ἀκούω.

✽

Κράτησε, γιὰ σέ, ὦ κόσμε, κράτησε τὲς ἡδονές, αὐτὸς εἶναι, ποῦ δίνει στήν καρδιά τέτοια μοναδική χαρὰ μιῶντας μ' ἐμένα καὶ ἐγὼ μὲ κείνον.

✽

Αὐτὸς τρέφεται μοναχὰ μὲ τὴν παρθενικὴ ἀθωότητα ἀπὸ τὰ κάτασπρα κρίνα, ποῦ δὲν τ' ἄγγιξε θνητὴ πνοή.

✽

Τὸ ξέρω ποῦ εἶμαι ἡ ἀγαπητηκιά του. Σὰν ἔλθῃ ὁ Θάνατος νὰ παγώσῃ αὐτὰ τὰ δυὸ μου μάτια, τότε μοναχὰ ἐγὼ θὰ τὸν ἀφίσω.

5

Ἀνάστα, ἐλθέ, πλησίον μου περιστερὰ μου, διὸ ἰδοὺ ὁ χειμὼν παρήλθε καὶ ὁ ὑετὸς ἀπῆλθε κ. λ. π.

Ἄσμα Ἀσμάτων 2, 10, 11,

Εὐπνα τώρα, κυρά μου, ἀκριβὸ μου περιστερὰκι, ξύπνα ὡμορφὴ φιλενάδα μου καὶ ἔλα γλήγορα. Ἐπαυσε τώρα τῆς τρικυμίας τὸ ἄγριο μανητὸ καὶ μοναχὰ τὸ καθαρὸ ἀεράκι γλυκοσυρρίζει.

✽

Ὁ χειμωνιάτικος ἀγέρας δὲν φουσομανάει, ὁ οὐρανὸς λάμπει μὲ τὸ γαλάζιο φόρεμα. Εὐπνα, ὠραία μου φίλη, καὶ ἔλα γλήγορα, ξύπνα τώρα, κυρά μου, ἀκριβὸ περιστερὰκι.

✽

Ἡ γῆ μας, γιὰ ἰδὲς, γίνεται χαρούμενη ἀπ' τὸ γλυκοβοῦῖσμα, ποῦ κάνουν χίλια ἄνθη, χίλια νερά, χίλια φυλλαράκια.

*) Συνέχεια

Εὐπνα, ὡμορφο περιστερὰκι, ἄκου στὸν ἀγέρα γιομάτο μυρωδιὰς φτερουγίζοντας τὸ ἐρημικὸ τρυγονάκι νὰ τραγουδῇ.

6

Τὸ αὐτὸ θέμα

Γλήγορα περιστερὰκι μου, γλήγορα προχώρησε. Κύττα πὼς ἀπλώνοντας τὰ φτερούγια στὸν ἀγέρα, ποῦ ἀσηνήθιστες χύνει εὐωδιὰς, τραγουδεῖ τὸ ἐρημικὸ τρυγονάκι.

✽

Κύττα πόσον τὸ μάτι εὐχαριστεῖται ἀπὸ τὰ νερά, πόση πρασινάδα μὲ περίσσια χρώματα.

Γλήγορα, περιστέρι μου, προχώρησε δὲν ἀγροικιέται πειὰ τὸ ἐχθρικὸ χειμωνιάτικο φουσμάνισμα.

✽

Γιὰ δὲς πὼς ἔλος ὁ Οὐρανὸς γελαίει μὲ τὸ γαλάζιο χρώμα. Ἀκουε ἀπὸ γόνιμο ἀεράκι γλυκοφύσημα, ἀπὸ φύλλα φλὶφλισμα καὶ ἀπὸ νερά μουρμούρισμα.

✽

Εὐπνα γλυκεῖά μου φίλη, δὲν ἀγριοφυσάει πειὰ ἡ τρικυμία, πέρασεν ὁ χειμῶνας. Εὐπνα τώρα, κυρά μου, ἀγαπητὸ περιστερὰκι.

7

Ἄνοιξον μοι... ὅτι ἡ κεφαλὴ μου ἐπλήσθη δρόσου...

Ἄσμα Ἀσμάτων. 5, 2.

Ἄνοιξε ἀγαπητὴ ἀδελφή. Ἐρημος ἔχασα τὸ δρόμο. Γλυκεῖά μου ψυχὴ, ἄνοιξε τὴ θύρα. Ἄνοιξε. Μακρὰ εἶναι ἀκόμη ἡ ὥρα τῆς χαραυγῆς.

Εἶνε σκοτεινὴ νύχτα καὶ κανένα ἄστρο δὲν παρηγορεῖ.

✽

Τὸ ταπεινὸ πόδι πλανεμένο τριγυρίζει ἀνάμεσα στὰ δάση, χωρὶς νάχῃ ὁδηγό.

Ἄκου τὸ ἀγέρι ποῦ βουίζει. Ἄκου τὸ σκυλὶ ποῦ μακρὰ γαυγίζει. Κάθε ἄλλη φωνὴ εἶναι πεθαμένη.

✽

Τὰ μαλλιά μου εἶνε μουσκεμένα ἀπὸ τὴ δροσούλα, ποῦ ρίχνει ἡ σκοτεινὴ νύχτα. Μοῦ τρέμει ἡ καρδιά καὶ ἀπὸ τὴν τρομάρα ξεκολλᾷ.